

KUIDAS PÄÄSEDA VÄLISTURULE?

NSV Liidu osa maailma väliskaubanduslikust käibest moodustab ca 3,5%. Arenenud maades tuleb ühe inimese kohta väliskaubanduslikku käivet 5000 dollarit, arengumaades 1000 ja NSV Liidus 700–800 dollarit. Mis on sellise olukorra põhjustanud? Meie osalemine rahvusvahelises tööjaotuses on äärmiselt nõrk. Kuni 1985. a. oli see vaat et ideoloogiliselt väär. Meid ahistab krooniline tehniline mahajäämus, segab ekspordi orienteerumine toorainele ja meil puudub korralik süsteem ekspordi stimuleerimiseks. Kui naftahinna kõrgperioodil (30 doll. barrel) elasime suhtelises valuutajõukuses, siis naftahinna oluline langus (8 doll.) tõi kaasa uue reaalsuse — valuutat ei jätku õieti millekski. NSV Liit on maailma suurim naftatootja ja pealegi ühe kallima nafta tootjaid. Kui võtta nafta tootmise hinnaks Araabia-maades tinglikult 1, siis USA-s on see 11, Põhjameres 25 ja NSVL põhjaosas 30. See tähendab, et meie nafta on 30 korda kallim Araabia naftast!

Ometigi toimub siiani valuuta raiskamine. Põhiliseks selle olukorra tekitajaks on valuutavahendite liigne tsentraliseerimine. MIDA SUUREM ON TSENTRALISEERITUS VALUUTAVAHENDITE JAOTAMISEL, SEDA MADALAM ON VALUUTA KASUTAMISE EFEKTIIVSUS. Kujutatakse näideteks «Kommunaar», «Salvo» ja Rakvere Lihakombinaat. Minule teadaolevatel andmetel ei hakka ükski neist lugupeetavatest firmadest teenima niipalju valuutat, et kindlustada end varuosadega. Elu käib tuntud rada — valuuta kaubeldakse välja NSV Liidu keskorganitest ja ollakse uhkelt valmis teatama, et muidu poleks vabariik seda valuutat nagunii saanud. Edasi on nii, et üks pool ei tunne valuuta kasutamise efektiivsuse üle muret seepärast, et tema töötlemustele see ei mõju ja teisel poolel puudub huvi, kuna ei pärita aru ja majanduslikud stimulid ei toimi.

Meie majanduses üha rohkem toimima hakava isemajandamisega on tekkinud uued probleemid asetuses. Välisurule jõudmise on eesmärgiks seadnud nii riik tervikuna kui ka üksikud ärkamad firmad. On toimunud mitmeid positiivseid nihkeid — ligi 100-le ettevõttele on antud otsesuhetlemise õigus välisfirmadega (ENSV-s «Talleks»), on tekkinud uusi koostöövorme kuni ühisfirmade moodustamiseni. 1987. a. maist kuni 1988. a. veebruarini on registreeritud NSV Liidus 29 ühisfirmat — meist 2 Eestis («EKE-Sadolin» ja «Est-Finn»). Eesti NSV-s moodustati väliskaubanduskondis «Estimpeks», mis on oluliselt kergendanud asjaajamist.

Kuidas siis pääseda välisurule? See tundub oleva ülimalt raske. Maailmaturul on suunatud ostjale. Turg on küllastunud kaupadest ja teenustest. Läbi lüüa on raske. Mõned näited:

- tuntud elektroonikafirma IBM garanteerib oma toote parandamise spetsialisti abiga kahe tunni jooksul üle kogu maailma;
- Nõukogude traktorid on ühed odavamad maailmaturul, kuid kulutavad niipalju kütust, et kokkuvõttes on tunduvalt kallimad kui kõva alghinnaga tuntud firma garanteeritud kvaliteediga traktor;
- uue «Moskvitši» mudeli omahind on 3600 rubl. Selleks et konkureerida välisurul, tuleks teda müüa alla 2500 rubla ja tagada service;
- kuna igal rahvuslikul turul on erinõuded, siis kerkivad siin lisaraskused. Lada-2106 praagiti Rootsi rahvuslikul turul välja kuue näitaja põhjal — suur müra, halvad pidurid, ebapiisav komfort jne.

Arvan, et toodud näidetest piisab, et mõista maailmaturu erinevust meie turust. Seal dikteerib täielikult ostja, meil tootja.

Nilkaua kui meie turu olukord ei muutu ostja kasuks, ei ole võimalik saavutada läbimurret maailmaturule.

Hoolimata raskustest on välisurule püüdlemine objektiivselt vajalik. Suurt huvi kaupade ostmiseks Nõukogude Liidust tunnevad sajad välisfirmad.

Agrofirma «Pandivere» alustas oma välis-majanduslikku tegevust paberipuidu ekspordiga Soome. 1987. a. hankisime «Estimpeksi» vahendusel firmadele «Tomesto» ja «Forest»

620 tm. paberipuitu. 1988. a. on kavas laadida 1110 tm. puitu. Eksporditingimused tunduvad oleva soodsad. Nii näiteks tihumeeter kuusepuud maksab 30 nõuk. rubl. (seda on rohkem kui hankida «Eesti Paberitööstusele» ja tekib õigus saada valuutat 45% ulatuses. Selle arvestuse järgi teenisime 7500 valuutarubla. Ent kõik asjad on meil keerulisemad kui hädapärast vaja on. Siiani ei ole valuutat meie arvele kantud. «Estimpeks» väidab, et puudub Ministrite Nõukogu otsus valuutakoeffitsiendi kinnitamise kohta. Plaanikomitee (osak. juh. sm. Sandrak) väidab, et «Estimpeks» lihtsalt keerutab. Loodame, et asi selgub peagi ja meil tekib õigus osta. Et tekiks mingi ettekujutus võimalustest, siis näiteks metsasaag maksab 200–250, «Fiskars» tõstuk 8000 valuutarubla.

Paraku ei ole ka ostude sooritamine ilma probleemideta. Nõukogude Liidu ja Soome vahel kehtivad nn. kliiring-suhted. Kogu Soomest teenitud valuuta tuleb kulutada kaupade ostmiseks Soome firmadelt. Lisatingimuseks Soome valitsuse poolt oma firmadele on ka see, et müüdiv toode peab vähemalt 80% ulatuses olema kodumaine. Teine raskus on suur defitsiit kaubavahetuses Soomega. Nõukogude poole võlasumma kasvab tuntuvalt aasta-aastalt. Need raskused kaubavahetuses mõjuvad ka meile. Nii ei saa me osta teenitud valuuta eest metsasaage, kuna Soome neid ei tooda (osta saab alati, kui on vabalt konverteeritavat valuutat).

Ekspordi areng meie firmas loodetavasti jätkub. Alustatud on nn. EURO-aluste tootmist Lääne-Saksamaa tarvis. Esimese koorma (30 tm.) loodame laadida k.a. juunis. Kuna maksimine toimub vabalt konverteeritavas valuutas, tundub see äri oleva meile väga vajalik.

Pakkumisi välisfirmadelt meilt ostmiseks on mitmeid. Huvipakkuv on Rootsi firmade pakumine — nad soovivad osta väga suurtes kogustes jõulukuuski. Tasu näitlikult — sada jõulupuud, üks saag.

On ka eksotiliselt pakkumisi — kastilauad Jordaaniasse, tomatipastast ketšup Soome, šampinjoniid Austriasse jne.

Omal poolt oleme astunud ühendusse Soome firmaga «Technology Export OY» kasside ja koerte toldu valmistamiseks (firma oleks nõus kohe ostma 1000–2000 tonni). Austria firmaga «Dragoco» galeega jääkmahla ühiseks kasutamiseks. Kontakte otsime välisfirmadega, kellega koos saaks lahendada loomade vere ja tema komponentide optimaalse kasutamise, vadaku ja endokriinse tooraine ära kasutamise tänapäeva tehnoloogia järgi.

Lisaks firma ühisele tegevusele on Simuna kolhoos asunud läbirääkimistesse Soome firmaga öietolmu müügiks.

Lahendamaks olukorda, mis vabariigis on kujunenud lambakasvatuse ja -töötlemise, asuti aktiivselt uurima võimalusi lammaste ümbertöötlemise tehase rajamiseks. Kuna NSV Liidus puuduvad terviklikud lahendused, pöördusime koostöö sooviga Bulgaaria RV poole, kus lammaste ümbertöötlemisega seotud probleemid on võrreldes teiste VMN-i maadega paremini lahendatud. Kaubanduskondise «Promimpeks» kutsel viibisid Bulgaarias peadirektor B. Gavronski ja zootehnik R. Uritamm. Sõlmiti protokoll edasise koostöö kohta eesmärgiga rajada Eestisse lammaste ümbertöötlemise tehase võimsusega 250 000 lammast aastas. Nähti ette tehnökonoomiliste põhjenduste väljatöötamine bulgaarlaste poolt ja edasise koostöö vormid.

Koostööd firmaga «Promimpeks» jätkame ja vastavalt meie poolt saadetud küllakutsele loodame kohtuda firma esindajaga k.a. juunis-juulis Eestis. Läbirääkimistele tulevad edasise koostöö konkretiseerimine.

Tegevust oleme püüdnud laiendada ka muudele aladele.

Rahvusvaheliste kaubavedude ja -turismi arendamiseks loodi vabariigis aktsiaselts «Balt-Service», mis on nn. holding-tüüpi firma. Loomisel on Soome poolt firma «Baltlink Finland», mis koos «Balt-Service»-iga vastavalt sõlmitud kokkuleppele peaks moodustama Nõukogude-Soome ühisfirma «Baltlink».

(Järg 4. leheküljel)

SÜDASUVI!

Sel päeval oli Vao kolhoosi esimees Peeter Albi kodus ja tegi tööd oma alas. Kui tundsin huvi, kuidas esimehele sellisel ajal puhkust antakse, ütles ta, et nii pole üldse õige küsida. «Vaos tehakse korralikult tööd. Võib-olla Väike-Maarja taustal paistab ta keskpärane, tegelikult on ta rajoonis üle keskmise.»

Istusin vastremonditud talumaja suures köögis ja võtsin välja oma küsimused.

«Ma olen väga selle vastu, kui öeldakse — uus mees tuli ametisse, nüüd hakkavad asjad liikuma. See ei ole õiglane nende suhtes, kes on oma tööd pidevalt hästi teinud. Inimesel on väga raske endale tunnistada, et ta mingi osa oma elust on elanud valesti. See on ka üks põhjusi, miks meil (laiemas mõttes) ei lähe praegu kõik nii nagu sooviksime.»

Arvan, et seda, kas ja kuidas midagi muutub, saab näha mitte vähem kui kolme aasta pärast. Esimene aasta kulub ideede tekkimiseks ja programmi väljatöötamiseks. Teine katsetusteks. Ja kolmandal saab asi üldiseks või kukub läbi.

Tegelikult, kui üleminek rõhuasetuses ühelt tegevussuunalt teisele üldse toimub, peab

see minema märkamatuks.

Mul on selline arvamus, et inimene ei peaks ühes asutuses juhtival kohal töötama üle 5–6 aasta. Tavaliselt on ta selle aja jooksul realiseerinud plaanid, mis tal olid tööle asudes. Ja kuna tal on siis majandus heal järjel ja seega positsioon kindel, nõuab suurt pingutust, et veel millegi uuega tegelema hakata. Inimesi, kes seda suudavad, on väga vähe.»

Kas Teie olite end Väike-Maarjas ammandanud?

Ei. Ma ei räägi endast. Aeg oli liiga lühike.

Kas tahtsite Vaoses minna? Küllap vist. Kui mulle ettepanek tehti, mõtlesin järele ja nõustusin. Sundust ei olnud.

Miks Virumaale tulite?

Miks tulin? Tulin siia tagasi. Olen pärit Muugalt. Tulin tööle Väike-Maarjasse, hakkas meeldima see maja. Kolhoos tegi remondi ja nüüd elame siin.

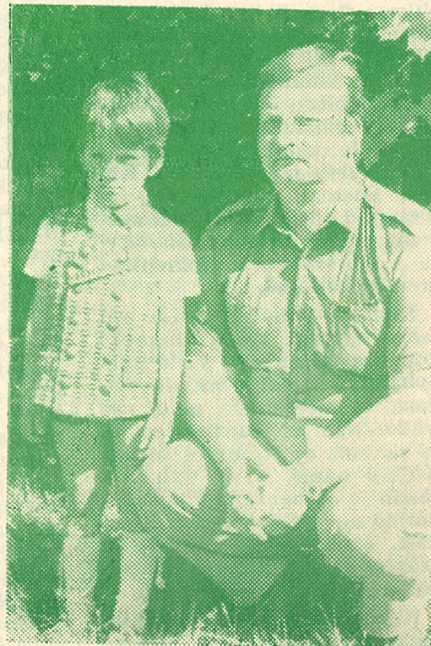
Kas olete majandis juba sisse elanud?

Ei veel. See võtab mul kaua aega.

Majandirahvas austas Hans Veermäed. Ja töötlemused olid Vao kolhoosis korralikud. On Teil selle poolest raskem end töös näidata?

Ei. Ma usun, et kergem. Tööd tuleb teha nagu ikka.

ESI- ME- HE VEE- RUD

PANDI- VERE PÄEV

Eestlane olen ja eestlaseks jään, kui mind eestlaseks loodi. Eestlane olla uhke ja hää — oma vaarisa moodi.

J. Leesment

Kui väikerahvast ei toeta tema suur iive, oluline rassiline erinevus või usund, siis peab tal olema kõrgele hoitav rahvuslik eneseteadvus ning püüda anda sellele alus oma kultuuriloomega. Seega, kui mõelda, mida peame meie, eestlased, tegema, et säilitada rahvusena, saame vastata sellele üsna lühidalt: olla kultuuriliselt tugevad. Tähtis on saavutatu säilitamine, teadvustamine enesele ja teistele.

Individualismi on peetud eestlaste pahaks, kuid selles võib peituda ka meie jõud. Ikka on üks pere teisest parem ja vald vägevam olla tahtnud. Nii on see olnud varem ja nii on see ka praegu. Kui tänapäeva Väike-Maarja on naaberitest kangem oma edusammudega põllumajanduses, siis sajad tagasi äratas sinne valmus loometööle mitmeid meie kultuurilukku jäänud suurkujusid. Räägime kooli- ja kirjamestest Jakob Liivist ja Jakob Tamme, Just Väike-Maarjas ärkas kirjanik Juhani Liivis, kelle «Varju» Anton Hansen Tammsaare sinne kihelkonnakooli külmas klassitoas esmakordselt luges. Kõik see annab tunnistust viljakast pinnasest erkse vamsuse ja eesrindliku ühiskondliku mõtte ning vilka seltsielu püsimiseks.

Põllumees teab, et põld annab saaki ainult siis, kui teda korralikult haritakse, kui temasse lugupidavalt suhtutakse. Oleme seda asja mees pidanud viljapõllu, kuid unustanud kultuuripõllu ees seisest.

Praegust aega peetakse oma-moodi ärkamisajaks. Oleme jälle hakanud huvi tundma oma ajaloo, oma juurte, oma kuuluvuse vastu. On tekkinud tahtmine tunda, et oleme üks, et meie probleemid on meie lahendada, et meie rõõmud meie rõõmustada, laulud meie laulda ja tantsud meie tantsida. Selle töö tunnetusest tekkis mõte korraldada päev, mis meid uuesti seoks, juhiks oma juurte juurde ja paneks mõtlema tulevikule.

Nii kutsuti Väike-Maarja Keskkooli kokku grupp inimesi, kes olid nõus olema eestvedajaks esimese Pandivere päeva korraldamisel. Vankri lükkasid käima Tarmo Lindmaa, Ants Leemets ja Anne-Liis Kodaras Väike-Maarja, Peeter Albi ja Ilve Tobreluts Vao, Vilmar Pere Triigi kolhoosist, Toomas Kalvet Väike-Maarja EPT-st, Ellen Lossi Väike-Maarja külanõukogust, Vallo Taar kultuurimajas. Kooli-rahvast võtsid organiseerimistöö enda kanda Mati Lukas, Helle Varda ja Valvo Paat. Kui idee laiemalt tuntuks sai, oli toetajaid teisi. Aktiivselt osalesid päeva ettevalmistamisel ja läbiviimisel kohalikud muusikatajad.

Esimene Pandivere päev sai teoks 28. mail. Kella kümneks kogunes Jakob Liivi parki hulk kohalikku ja palju mujalt-rahvast, et meenutada neid, kes Väike-Maarjale tuntuks toonud ja rääkida ajast, milles oleme. Küllap panid Arvo Vallotsa sõnad ja segaansambli isamaalaulud meid kõiki mõtlema endast, oma maast, rahvast ja kõigest sellest, millesse igapäevavaru süvenema ei vaevu.

Kihelkonnakooli muuseumiks taastatud hoonel avati Eduard

Leppiku ajaloomeenutuste ja Jüta Maripuu luulerdade järel uuesti mälestustahvlid Jakob Tammele ja Anton Hansen Tammsaarele.

Edasi mindi Mürrikule. Et meeleolu pidusem ja väikestele pidulistele tee lühem tunduks, kandis hoolt Kunda puhkpilliorkester. Rongkäik sai pikk. Oldi jalgsi ja hobustel. Tore oli see, et keegi väljakuulutatud kaubaletidele vaatamata metssa alla järjekordi tekitama ei tormanud, vaid enne ikka kontserdist osa tahtsid saada.

Kontserdi avasid ühendkoorid Arno Kasemaa dirigeerimisel. Oma tervitused luuletustes, lauludes ja tantsudes tõid pidulistele Väike-Maarja kolhoosi lastepäevakodu mudilased Sirje Sõnumi juhendamisel. Aino Lukmani rahvatantsijatest astusid rahva ette mudilas-, õpetajate nais- ja neidude ning segarahvatantsurühmad. Väike-Maarja kultuurimaja kollektiividest olid Vallo Taari segaansambli kõrval väljas Ilme Seina rahvatantsijad, Väike-Maarja—Kiltsi—Rakke

ühendatud segakoor Arno Kasemaa juhendamisel. Helle Roosi tekstes luges Mare Taar. Küllalisesinejaiks olid palutud Põdrangu sovhoos a/ü. kubi naisrahvatantsurühm ja mudilased ning kapell Sirje Luige juhendamisel, Tamsalu kultuurimaja naiskoor Heidi Mägi ja Haljala kultuurimaja segakoor Raivo Naritsa dirigeerimisel. Kogu päeva kava pani kokku ja selle kordamineku eest seisis hea Helle Varda Väike-Maarja Keskkoolist.

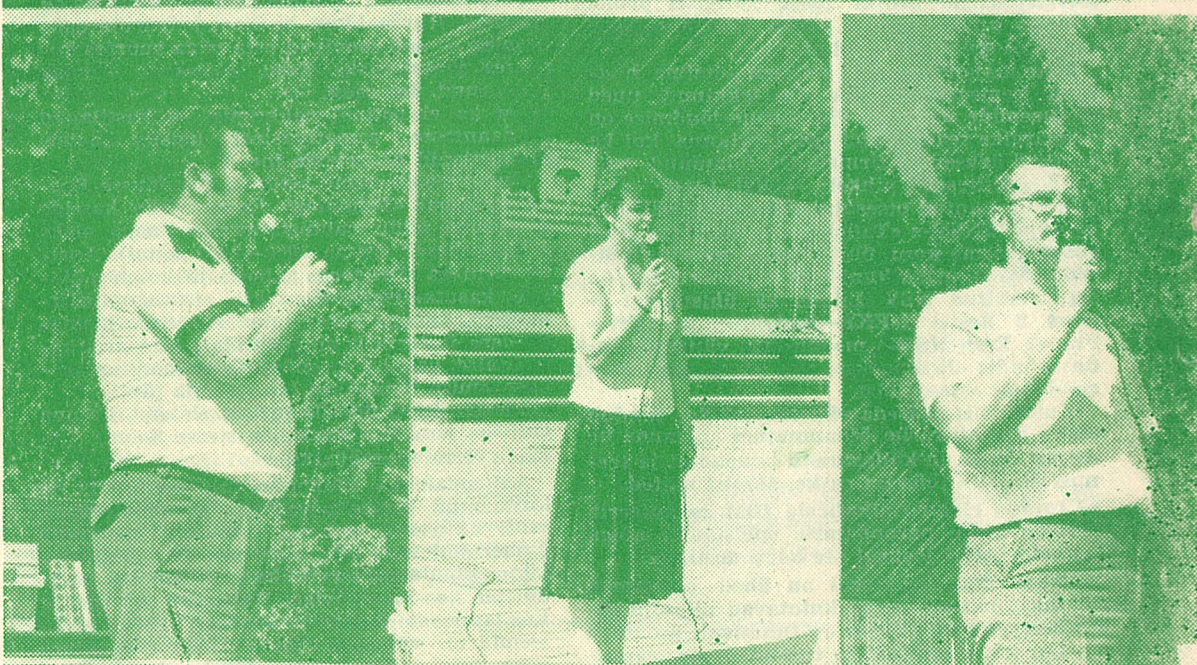
Kontserdi vaheaegadel sai võimeid proovida kiiruses, jõus ja osavuses. Teatevõistlusest tulid auga välja Väike-Maarja EPT võistlejad. Hobuse rakedas kõige kiiremini vankri ette Vao kolhoosi rahvas. Võit võiduks. Oluline on see, et kõik lusti ja naeruga kaasa tulid. Spordiprogrammi mõttes välja ja rahva pani võistleva Valvo Paat keskkoolist.

Et meie elu ainult pidusest poolest ei koosne, vaid väikeste probleemide kõrval ka suuri ja päris tõsiseid on, olid kohale kutsutud EKP KK sekretär, ENSV Ülemnõukogu saadik A.-B. Upsi, NSV Liidu Ülemnõukogu saadik Ilme Rikken, EKP Rakvere Rajoonikomitee I sekretär Ü. Niisuke, Rakvere Rajooni RSN TK esimees L. Kaljuvee, Rahvarinde Riiser T. Kork, agrofirma «Pandivere» peadirektor B. Gavronski, looduskaitse spetsialist T. Parve. Kutsutud olid ka E. Savisaar, M. Lauristin, J. Aare, M. Maidla, J. Kulver, kes aga mitmetel põhjustel tulla ei saanud.

Pandivere tulevikust ja Pandivere veest on räägitud raadios ja televisioonis, kirjutatud ajalehtedes ja ajakirjades, kõneldud laiemas ja kitsamas ringis, kuid ometi on tunne, et meie ise siin Pandiveres oleme olukorra muutmiseks liiga vähe ära teinud, ikka mõelnud ja lootnud, et keegi meie eest otsustab ja võitleb. Seekord oli teisiti.

Mõttevahetuse juhatasid sisse Väike-Maarja Keskkooli õpilased Meret Lambur ja Tuuli Terav, kes laulus ja sõnas tundsid muret selle pärast, mis ees seisab.

Esimeseks suureks probleemide ringiks saidki vee- ja keskkonnakaitse küsimused. Taimi Parve rääkis olukorra tõsidusest ja hoiatas Väike-Maarja vett joogiks tarvitamast. Talle omase emotsionaalsusega toetas teda õpetaja Peeter Silm. Ennagi on olnud juttu, et meie vesi avaldab negatiivset mõju just laste tervisele ja eriti ajutegevusele. Sõnajärg läks Boris Gavronskile, kes andis ülevaate senitehtust ja probleemidest, mis takistavad majandil meid ümbritsevat loodust hoidmast ja kaitsmast. Aastaid on põllumeest kiidetud vaid tonnide ja hektarite eest. Nüüd oleme jõudnud kriisisituatsiooni, piirini, kus tuleb kiiresti ümber hinnata oma senised töökspidamised, hakata elama nii, et me ei saaks

enda ega oma laste hukata-
jaiks, Omapoolse toetuse meie
üritusele andis Lembit Kalju-
vee. Asjata ootame aga siiani
melle lubatud «Värskat».

Artur-Bernhard Upsile kui
meie valimisringkonnas valitud
saadikule esitati küsimusi selle
kohta, mida teeb tema meie
saadikuna põllumehe toidulaua
rikastamiseks, tootmise ja jao-
tamise vahekorralduse au amaks la-
hendamiseks. Vastuse esitatud
küsimusele annavad kõige sel-
gemini poeletid.

Omaette probleemideringi
moodustasid rahvuse enese-
teadvust ja rahvuspoliitikat
puudutavad küsimused. Neil
teemadel rääkisid Toomas
Kork, Arvo Vallaois ja Olav
Mäe, kes panid mõtlema sellele,
et ei aita vaid sellest, kui ar-
mastame ja ülistame oma isa-
maad, oma kodu lauludes, isa-
maa ja rahvuse saatust sõltub
meie tegudest.

Ajal, mil valutama südant
oma asja pärast, loodame uuen-
dustele kõigis valdkondades, ei
leia me mitte alati toetust kõr-
gemalt. Ilme Rikkeni sõnutsi
on NSV Liidu Ülemnõukogu
istungjärelduste töös endiselt va-
jakajamisi. (Grupp Eesti NSV
delegatsiooni liikmeid püüdis
pääseda «Izvestija» toimetaja
jutule, et tutvustada Eesti praeg-
ust olukorda. Üksel seisis mi-
litsionäär...) (Toim.) Senini ei
oma meie kõr e-nasse võ muor-
ganisse valitud saadikud prak-
tiliselt mingit võimu, otsusta-
misõigust on vaid formaalselt,
kätkestamine on ikka veel ta-
vaks saanud kombe täitmine.

Küsti, vastati, vaieldi. Kül-
lap sai mõnigi asi selgemaks
või ehk jäi siiski midagi veel
hingele kriepeldama. Kuid ometi
oli võimalus silmast silma rää-
kida, mõelda ise ja panna mõt-
lema teisi.

Algas on tehtud. Kas järgmi-
sei aastal jälle? Kas nii või tei-
siti? Kahju, et hinnanguid ja
arvamusi senini nii vähe on
olnud. Orgkomitee on tänulik
kõigile mõtete, ettepanekute ja
arvamuste avaldajatele. Ja et
kool juba kord kokkukäimise
kohaks saanud, siis ootame kõi-
gi esimesest Pandivere päevast
osavõtnute muljeid just siin.

LEMBI LUKAS
Väike-Maarja Keskkooli
õpetaja

Mind on ikka köitnud loo-
made näitus. Pandivere päe-
val sai see üle kümne aasta
jälle võimalikuks. Kahjuks jäi
majandite ilusamad hobused
näitamata-vaatamata, sest nen-
de väljatoomiseks polnud loo-
dud vastavaid tingimusi. Sugu-
taku juba aiataiba külge ei
kinnita.

Rohkem oleks tahtnud näha
sporti. Toimunud spordivõistlu-
sed, eriti hobuse etteakenda-
mine, kujunes rohkem laada-
naljaks. Tulemuste hindamisel
oleks pidanud aluseks olema
rakendamise tehniline külg ja
sellest sõltuma aeg. Nii mõnigi
võistkond ei rakendanud, vaid
«sidus» hobuse vankri ette.

Huvitavaks kujunes diskus-
sioon Pandivere-päevaliste ja
juhtivtöötajate vahel. Ei saa
nõustuda sm. Gavronski seisus-
kohaga, et Väike-Maarja kol-
hoos ei reosta loodust (eriti
veekogusid). Vesi Vao külla
aluses jões on muutunud lausa
solgiks. Jökke aga suubuvad
Väike-Maarja reoveed.

Ka kunagisest väikesest Salt-
si tiigist, mis oli koolipõlves
meie meelissupluskoht, on saa-
nud paraja suurusega reovee-
järv. Imestama paneb, miks
ikkagi selline võimas majand,
nagu seda on Väike-Maarja
kolhoos oma ligi kümne miljo-
niline kasumiga, pole suutnud
või tahtnud valmis ehitada
nõutavaid puhastusseadmeid.
Loodan, et Pandivere päev an-
dis selleks tõe.

JOHANNES EHASTU
Vao kolhoosi vanemagronoom

Eelkõige meeldis Pandivere
päeva ladus korraldus ja elava
diskussiooni võimalus meie
ülemnõukogu saadikutega ning
Rahvarinde, keskkonna- ja

muinsuskaitse liikumise juhti-
dega.

Omal kohal olid ka spordi-
võistlused, kus pealtvaatajad
said oma võistkonnale vahetult
kaasa elada.

Muret teeb meie piirkonna
saastamine. Pandivere päeval
väljendus see osavõtjate ühise
murena. Meilt alguse saav
Põltsamaa jõgi on seni Eesti-
maal puhtaima veega ja me
kõik peame selle eest hea seis-
ma, et seda vett puhtana säili-
tada.

Osavõtt sellest päevast oleks
võinud rohkearvulisem olla —
vähe oli Triigi, Simuna ja Vao
rahvast.

ILVE TOBRELUITS
Vao kolhoosi parteisekretär

Pandivere päev oli suursünd-
mus kohalikus kultuuriloos ja
poliitilises elus, mis oma täht-
suselt ületab ühe maakoha geo-
graafilised piirid.

Organiseerimiskomitee liik-
mena arvan, et päeva tegelik
kulg täitis talle pandud lootu-
sed. Mitu taidlus- ja rahva-
kunstiprogrammi, originaalsed
ajakohased spordivõistlused,
hästikorraldatud kaubanduslik
teenindus, agrofirma majan-
dite tõuveste ja -hobuste näi-
tus... Seda kõike on ju ka mu-
jal nähtud, kuid taidluse ja
estradikavadesse on tulnud
uus sisu. Täiesti uudne oli aga
muinsuskaitse seltsi poolt kor-
raldatud tagasivaade kohali-
kule kultuuriloole ja selle sidu-
mine tän päevaolu ja tuleviku-
lootustega. Kena oli taidlejate
ning osasaajate ühine rong-
käik Müürikule. Kohalik rah-
vas kohtus oma saadikute ja
Rahvarinde aktivistidega. Olid
tõsised pärimised-kostmised
väga tõsisel teemadel.

PEETER ALBI
Vao kolhoosi esimees

VIRUMAA HIILGUS JA VILETSUS

Neli päeva 1500-kesi Viru-
maa teedel — see oli jalgrat-
taretk «Kuidas elad, Viru-
maa?». Mõtte algataja oli Vi-
rumaa klubi — kolmteist noort
inimest, nõu ja jõuga olid abiks
ka teised (näiteks Simuna kol-
hoos), kes tundsid endal kodu
ees kohustusi olevat.

Ilus oli vaadata neid noori
(või hingelt noori, kelle vanus
kõikus 8 ja 65 aasta vahel) in-
imesi sõitmas. Oli rahvusvärve
ja fosforiidi eest hoiatavat kol-
last. Oli murest kantud loosun-
geid: «Lõpetada sotsialistlik
kolonialism!», «Maad maha
matta ei saa!», «Enam mitte ja-
latähtlik maad üleilulistele
monopolidele!», oli uhkust ja
ühtekuuluvustunnet: «Viru-
maa, Võrumaa on Sinuga!»,
«Elagu liidrid — Juhan, Edgar,
Taimi, Ott, Marju, Lennart,
Endel, Hans!». Siia võiks lisada
veelgi nimesid — Peeter Too-
ming, Hella Kink, Ants Paju,
Toetati roheliste- ja muinsus-
kaitse liikumist, IME-t, Rahva-
rinnet ja «Viru Sõna».

Tapa—Tamsalu—Porkuni—
Väike-Maarja—Simuna—Roe-
la—Aravuse—Kantküla—Tool-
se—Rakvere. Näis, et rohkem
kui hiilgust, on Virumaal vi-
letsust.

Miks tuldi? Üht ja ainukest
põhjust vist pole. Vahest aitab
kontrast (näiteks Porkuni ja
Kunda vahel) ka mujal asju
õigetes värvides näha. Seda,
mis meie maaga on tehtud, ei
saa põhjendada üksnes rumal-
use ja mõtlematusega. Tege-
mist on külmalt kaalutleva ja
rafineeritult tegutsuva vaenla-
sega.

Meelis Lakk kirjutas «Eda-
sis»: «Kui midagi sünnib, on
sündmus. Kui üritatakse, on
üritus, Mina üritusi ei armasta.
Üritatud on küllalt. Ohk, vesi,
muld ja hing vajavad tegusid.»

Eestimaa on väike. Hea ja
halb võimenduvad siin tuu-
vamaalt kui suurel maal. Või nagu
ütles Ivar Vigla: «Taganeda
pole kuhugi. Selja taga on
Toompea.»

MÕNI KÜSIMUS MATI GOLDBERGILE

Simuna kolhoos saavutas loomakasvatuse sotsialistlikus
võistluses I kvartali tulemuste eest I koha. Mati Goldberg on
Simuna kolhoosi peazootehnik, ametis veidi üle aasta. Sisse-
elamise aeg läks ruttu, paari kuuga. Võib-olla on seegi üks
põhjus, miks töö paremini laabuma hakkas.

Kuidas esikoht tuli?

Tööga tuli. Ühise tööga. Meil on korralik kaader. Juhtus nii,
et oli neid, kes tahtsid Simunasse tööle tulla. Oli isegi inimesi
valida. Ja läks tükikesse. Töösuhetumine on paranenud, käe-
galöömisemeleolu pole. Brigadirid on nõudlikumad. Kui on
nõudmised suuremad, on ka tulemusi ja palk tõuseb. Varem
polnud toodangut ja ka palk oli madal. Rahvas on aru saa-
nud, et endale teeme.

Kui Simunasse tulid, oli noorkari halvas olukorras. Vasikate
suremus oli rajoonis suurim. Nüüd oleme kolmandal kohal.
Piima saame keskmiselt 15 kg lehma kohta (paremates far-
mides 16,8—17 kg. See on Simunas läbi aegade suurim saavu-
tus. Rakendasime portsjonkarjatamist, eel- ja järelnimist.
Just möödunud suvisel karjatamisega saimegi asjad korda.

Kas see kõik oleks võinud olla ka sovhoosi tingimustes?
Oleks muidugi. Kui on neid, kes hoolivad ja teevad.

Missugust lauta töökorralduse pooltest esile tõsta? Keda
tahaksite kiita?

Brigadiridest on vast veel vara rääkida. Lõpsjaid võib kiita
küll. Helju Neidret, Oie Altmäed, Raissa Svatšovat, noortest
Hille Vagulat. Palk on tõusnud 100 rublalt 400-le.

Möödunud aastal sõlmisime Karuvälja farmiga kollektiiv-
lepingu. Tänavu avaldasid kõik soovi, ka sigala rahvas.

Ka karja ületalve pidamise eest sai Simuna kolhoos rajoo-
nis I koha. Möödunud aastal oldi kolmandad.

TRIIGI LÄBI AEGADE

Majandirahvas mäletab Triigit neljaküm-
nendatest, viiekümnendatest, kuuekümnenda-
test, seitsmekümnendatest ja kaheksakümnen-
datest aastatest, ühtekokku 46 aastat sovhoos-
sina ja esimene aasta kolhoosina.

Majand on üle elanud kõik kollektiviseeri-
mise etapid. Viiekümnendatel aastatel oli kiire
majanduslik tõus, kuna sovhoosid ehitati välja
eelisjärjekorras, neile anti roheline tee. Juba
kolhooside moodustamise ajal planeeriti nende
üleminekut sovhoosideks, selline oli riigi poliitika.
Nii liideti Triigi sovhoosiga neli väikest
kolhoosi. Majanduseadus toimus aga teisiti.
Kolhooside tootmine hakkas arenema kiire-
mini ja majandid, kus arendati põllumajan-
dustootmist, kõrvuti abitootmist, läksid
edasi jõudsamalt.

Triigi pole endale külge võtnud mingisugust
kõrvalharu, on oodatud ainult rajooni soovitu-
si ja korraldusi. Püüdes hinnata 47 aasta
töökogemustega majandi arengut, võib küsi-
da — kuhu oled jõudnud, Triigi? ja vastata —
eriti mitte kuhugi, nagu orav rattas. Looma-
kasvatusest on alles jäänud veisekasvatust,
mida on tabanud mitme korral massilised huk-
kumised, ja sellega kogu tootmine piirdubki.

Majandit on juhtinud kolm direktorit, kuid
ratsionaalset tootmisstruktuuri pole suudetud
kujundada.

Tähelepanekud on näidanud, et majandile
on äärmiselt kasulik, kui majandi juhil on
sügavam huvi mõne põllumajandusharu vastu,
siis on kindel, et majand spetsialiseerub teatud
suunale. Detailset väljaarendatud tootmis-
suundade ja kõrge tootmiskultuuriga majand
on aga põllumajandusliku tootmise edu pant.

Seoses majandi reorganiseerimisega kolhoos-
siks ja ühinemisega Pandivere agrofirmaaga on
majandis toimunud positiivsed nihked.

Käesoleval aastal vahetusid majandi juht,
taime- ja loomakasvatuse peaspetsialistid. Uue
juhtkonna teeneks võib lugeda seda, et nad
on suutnud taastada distsipliini, elementaar-
sest tehnoloogianõuetest kinnipidamise nii loo-
ma-, kui ka taimekasvatuse. Käestlastud on
raske tagasi võtta, aga tulemusi on juba mär-
gata. Aeg on olnud liiga napp, et uute meeste
võimekust hinnata. See paistab siis, kui villi
salves ja loomad loetud.

Majandi seisukohalt oleks äärmiselt vajalik
tootmistegust laiendada, kuid eelkõige tuleb
tasemele viia olemasolev tootmine, alles järg-
mise etapina saame mõelda laiendamisele.

Praegune tootmismahd võimaldab ainult otsa
otsaga kokku tulla, nii-öelda peost suhu elada.
Majandi maad oma viljakusest lubavad aga
palju enam tulu saada.

Triigi homme päev on otseselt sõltuvuses sel-
lest, kui oskuslikult rakendatakse võimalusi,
mida pakuvad Triigi maad ja metsad.

VILMAR PERE
Triigi kolhoosi parteisekretär

KURSUSTEL UNGARI RAHVAVABARIIGIS

Hiljuti oli mul võimalus viibida kuuaajalistel
täienduskursustel Ungari RV-s Põllumajan-
duse ja Toiduainetetööstuse Ministeeriumi
Kvalifikatsioonitööstuse Instituudis. Kursused
oli organiseerinud NSVL Riiklik Agrotööstus-
komitee koostöös eelnevalt nimetatud insti-
tuudiga, eesmärgiks tutvustada nõukogude
põllumajandusspetsialistide Ungari RV-s
omandatud kogemusi põllumajandussaaduste
tootmisel, ümbertöötlemisel ja kaubasta-
misel. Gruppi kuulus 26 inimest kahek-
sast liiduvabariigist, kellest enamik töötas
agrofirmaades-agrokombinaatides. Küllasti-
me mitmeid põllumajandusettevõtteid, käisime
riiklikus lihakombinaadis ja konservitehastes.
Meile esinesid lisaks instituudi õppejõududele
ka Ungari põllumajanduse tippjuhid eesotsas
ministri ja kahe asetäitjaga. Loengud hõlmasid
mitmeid valdkondi, ka selliseid, millele meil
on vähe tegeldud, nagu näiteks marketing. See
täheleb seda, kuidas minna oma kaubaga
kas välis- või siseturule, ja kaup seal edukalt
maha müüa.

Ungari RV-st räägiti maikuus ka mujal
maailmas ilmselt rohkem kui tavaliselt, sest
seal toimunud parteikonverents tõi veelgi uusi
suundi nii poliitilise kui majandusliku.

Tuleb öelda, et ungarlastel on nii mõndagi
õppida. Ja seda mitte niivõrd majandi, kui
riikliku põllumajanduspoliitika rakendamise
tasemel. Suhteliselt lühikese ajaga on seal
saavutatud väga kõrge põllumajandussaaduste
tootmise tase, on loodud kaasaegsel tehnoloogial
põhinev töötlev tööstus ning osatakse
toodetud kaupa edukalt realiseerida nii oma
riigis kui ka välisurul.

Ungari RV pindala on 93 000 km², seega
kaks korda suurem kui Eesti. Elanikke oli
1987. a. 1. jaanuari seisuga 10,6 milj. Teravilja
toodetakse ligi 1500 kg, liha 120 kg, piima
250 kg ja veini 40 l ühe inimese kohta. Te-
ravilja tootmine nii suures koguses lubab
seda eksportida (sealhulgas Nõukogude Liitu),
kuid põhiline eesmärk on kindlustada jõe-
söödaga oma loomakasvatuse vajadused.
Lihasaadustest eksporditakse umbes 1/3, kua-
juures näiteks Ungaris toodetud sinki süüa-
meelsasti ka Ameerika Ühendriikides.

Ungari RV põllumajanduses alustati selliste
reformide ja töö organiseerimise vormidega,
nagu meie maal praegu käimas on 1968. a. Vah-
mistuti selleks aga juba varem. Nii näiteks
muudeti 1964. a. planeerimise korda selliselt,
et ettevõtteid ise hakkasid otsustama, kui palju
ja mida toota, et see eelkõige rahaliselt kõige
kasulik oleks. Ungari põllumajandusjuhtide
sõnade kohaselt küsitakse neilt vahel, kas
Ungaris on ikka plaanimajandus. On küll,
kuid see on kaasaja nõudeid arvestav, s. t. ma-
janduse juhtimine toimub majandushoobade
kaudu.

Ungari põllumajanduses on kasutusel mit-
med erinevad tootmis- ja omandivormid: riik-
likud majandid (nagu meie sovhoosid), koope-
ratiivid (meie kolhoosid), kooperatiivi liikmete
abimajapidamised, eramajapidamised (talud),
kooperatiivilikmete väikekooperatiivid, toot-
missüsteemid, assotsiatsioonid. Riiklikud ma-
jandid annavad 16%, kooperatiivid 49%, in-
dividuaaltootmine 35% põllumajandussaa-
duste kogutoodangust. Abimajapidamiste aren-
damiseks on loodud kõik tingimused ja seda
juba riikliku poliitika tasemel. Mingit proble-
mi ei ole söötade muretmisel. Söötade müü-
miseks on loodud vastavad kauplused ja seni
on suudetud rahuldada kõik nõudmised.

Need olid mõned mõtted, mis suurest mul-
jete kuhilast pähe torkasid. Pikemalt võib-olla
edaspidi.

OLEV LIBLIKMANN
Väike-Maarja kolhoosi peaökonomist.

KUIDAS PÄASEDA VÄLISTURULE?

(Algas 1. leheküljel)

Tegemist on aktsiaseltsiga (esimene Nõukogude Eestis) ja aktsionärideks on 14 vabariigilist ettevõtet. Aktsiakapitalist on Nõukogude poolel 51% (ca 8 milj. rbl.) ja Soome poolel 49%. Suurimad aktsionärid Nõukogude poolel on koondis «Tallinna Autoveod», 1,75 milj. rbl., ETKVL ja agrofirma «Pandivere» 1,2 milj. rbl. Vastavalt tehnökonoomilistele põhjendustele saavad aktsionärid dividende valuutas alates 1991. aastast.

«Balt-Service» kaheksaliikmelisse juhatusse valiti ka meie firma peadirektor B. Gavronski. Kuna «Baltlink» projekti on kavas paigutada 1,2 milj. rubla, siis tutvustame selle projekti arengut ka edaspidi.

Praegune ärkamisaeg on soodne mitmete välismaajanduslike kontaktide loomiseks. Tuleb aktiivselt koguda informatsiooni, uurida pidevalt muutuvat turukonjunkturi, külastada meie ja välismaal korraldatavaid rahvusvahelisi näitusi, hakata osalema oma eksponaatidega rahvusvahelistel messidel (kutse on näiteks Poznani messile) ja jõuda välja vastastikutest kasulike koostööprojektideni.

Praeguste võimaluste juures peaksime stimuleerima märgatavalt enam neid, kellest sõltub eksporttoodang.

MÖNINGAD BÜRSIANDMED

Hinnad Londoni börsil 1987. aastal:
Austraalia loomaliha 2243 doll. tonn
Uus-Meremaa lambaliha 2173 doll. tonn
Taani peekon 2379 doll. tonn

Euroopas kehtivad piima tootmise kvoodid. 1987—88 väheneb piimakari Euroopa Ühisturu maades 6% (1,6 milj. pead).

Ühisturu tagavarad loomaliha osas 1987. aastal olid 800 000 tonni. Linnuliha kasvatus on tõusuteel, planeeritakse 10 %-list kasvu.

Lõpetuseks maailma suurimad lihatootjad 1987. aastal.

Loomaliha:	
1. USA	10,80 milj. tonni
2. Argentina	2,65 milj. tonni
3. Brasiilia	2,30 milj. tonni
4. Prantsusmaa	1,94 milj. tonni
5. SLV	1,71 milj. tonni

Sealiha:	
1. USA	6,42 milj. tonni
2. SLV	2,84 milj. tonni
3. Jaapan	1,57 milj. tonni
4. Prantsusmaa	1,56 milj. tonni
5. Holland	1,53 milj. tonni

Linnuliha:	
1. USA	9,07 milj. tonni
2. Brasiilia	1,89 milj. tonni
3. Jaapan	1,45 milj. tonni
4. Prantsusmaa	1,36 milj. tonni

Lambaliha:	
1. Austraalia	0,62 milj. tonni
2. Uus-Meremaa	0,61 milj. tonni
3. India	0,53 milj. tonn
4. Türgi	0,3 milj. tonni

ANTS LEEMETS
agrofirma «Pandivere» kommersidirektor

VEEL KORD GEORG LURICHIST

Georg Robert Lurichist kirjutavad viimasel ajal. «Maa- ja metsanduslik» ja «Edasi»... Aeg ja lausa kohustus kirjutada on ka «Teataja», tema sünnikoha praegusel lehel.

Lurich sündis 22. (vana kalendri järgi 10.) aprillil 1876. aastal Vao vallas Kaarna külas, majas, mis asus praeguse Aia tänava alguses. Tema ema oli sakslanna, isa eesti soost — Jüri Luri. Et oma lastele paremat haridust anda ja selle läbi kergemat elu võimaldada, astus Jüri Luri Väike-Maarjas saksa koguduse liikmeks ja temast sai Georg Lurich.

Lurich oli elukutseline maadleja, kelle esinemine tsirkuses, maadlusmatil ja tõstepörandal kestis üle kahekümne aasta. Ta oli rahvamees, kes esinemiste vaheaegadel liikus oma publiku hulgas, vestles ja naljatas. Ta oli hea tehnikaga, paindlik, osav ja väle, nii et ka üle saja kiloste meeste võitmine ei valmistanud talle raskusi. Ühe kilega (paremaga) tõukas ta üles 121-kilose, kahe käega 165-kilose tõstekangi. Võimleja ja akrobaat, jooksa ja hüppaja, jalgrattur, ujaja ja uisutaja — Lurich oli ka kõike seda.

Esmakordselt võitis Lurich ülemaailmse maadlusturniiri 1901. aastal Hamburgis, teist korda 1902. aastal Riias ja 1907. aastal tuli Lissabonis absoluutseks maailmameistriks.

Lurich oli klassikaliselt harmoonilise kehaehitusega — 177 cm pikk ja 90 kg raske. Ta oli paljude maailmakuulsate kunstnike modelliks. Kujur Amandus Adamsoni «Tšempion» (modelliks G. Lurich) sai 1904. aastal olümpiamängude ajal St. Louis'is korraldatud maailmanäitusel esimese koha.

Ühe turniiri lõpul korraldatud maadlejate kehailu võistlusel, kus žüriisse kuulusid nimekad arstid ja kunstnikud, sai Lurich 320 häälega esimese auhinna (võrdluseks — teine auhind anti välja 188 häälega).

Kui harmooniliselt arenenud (ja arendatud) kehale lisanduvad ergas vaim ja väljakujunenud eetilised tõekspidamised, siis võib küll sellisest inimesest rahvuskangelane saada. Lurichist sai. Haritud ja intelligentne mees, kes kogus rahvaluulet, mängis mitut pilli, kõneles kümnes võõrkeeles, maletas, mees, kes liikus kõrge- mas seltskonnas, kes oli ooda-

tud Peterburi salongides — ka see oli Lurich.

«Lurich oli võimas, aga rohkem osav ja nõtkes kui võimas», nii kirjutas temast Heikki Lehmuste, soome maadluslase teatmiku koostaja. «Tehnika poolest parim maadleja, keda kunagi nähtud», «Sajandivahtusel vaieldamatult maailma tugevaim mees» — ka need on asjatundjate arvamused.

1970. aastal kirjutab «Edasi»: «Aeg töötab nende kahjuks, kes tahaksid Lurichi põrmu tuua ema, isa, lelle, lellenaise ja venna juurde tagasi. Lurichite perekonna raudaiaaga ümbritsetud matmisplatsil Väike-Maarjas ongi nagu Georgi jaoks üks tühi koht.» Tookord takerdus asjaajamine selle taha, et valdavaks jäi arvamus — kehakultuur pole ikka see päris kultuur. Sportlane, olgugi maailmakuulus ja rahvuskangelane, ei vääri siiski seda lugupidamist, mida kunstnik või kirjanik. Nüüd on Pandivere agrofirma taas teinud taotluse Lurich Väike-Maarja kalmistule ümber matta.

Veel 1966. aastal (värske- mad andmed puuduvad) tegutses Lääne-Berlinis Georg Lurichi nimeline atleetikaklubi. Omal ajal oli selliseid maailmas neli- telst.

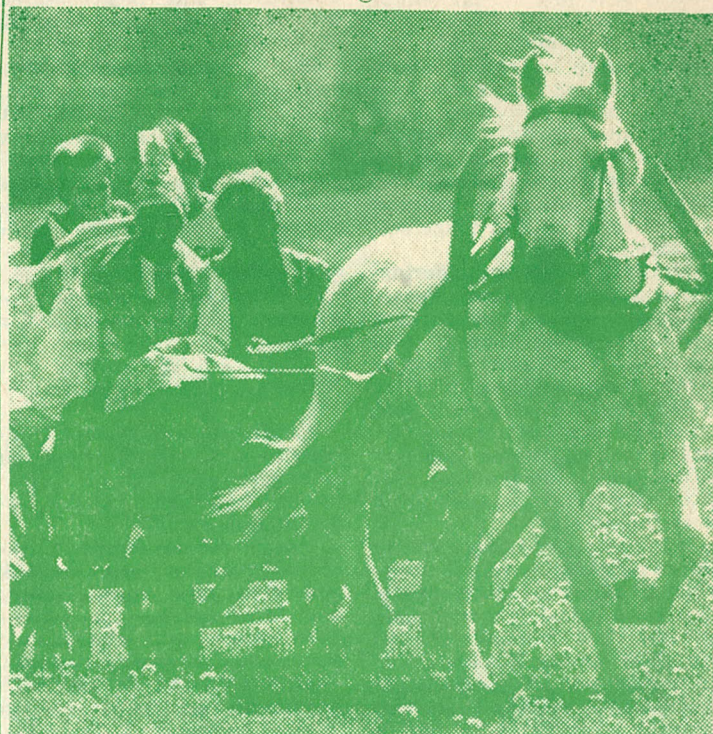
Lõpetuseks humoorikas seik, mis avab Lurichi loomuse veel ühe kandi pealt. Tartu peenemas söögimajas pummeldasid tudengid. Nende lauda istus Lurich (mujal polnud vaba kohta) ja tellis limonaadi (ta oli karsklane). Otsekohe sattus ta tudengite irooniliste märkuste objektiks. Kuulanud mõnda aega vaimuteravust, võttis ta taskust uuri ja sõnas: «Minu nimi on Lurich. Annan teile kolm minutit lahkumiseks.» Laud oli tühi minutiga...

Andmed on pärit Väike-Maarja muuseumist.
«Noorte Hääl» 22. aprill 1966
«Spordileht» 25. aprill 1966
«Edasi» 22. oktoober 1970
«Spordileht» 2. aprill 1976

«TEATAJA» on toimetatud «EKSPON-DISAIN» vahendusel Vastutav sekretär K. HOOK

Toimetus: Väike-Maarja Muuseum tel. 61-625.
Toimetaja Ene Kesler.
Fotograaf Kalju Kadak

LUSTISÕITU!

TEATED

UUED PÜKSID VÕI SEELIK?

23. mail avati Simunas taas õmblustöököda. Ruumid on vastremonditud, avarad, valged, hästi sisustatud. (Ei puudu ka vahtkustuti. Selle töö soolaleivakingiks kohaliku tuletõrje pealik Heldur Aaria). Kuna töököda allub kolhoosile, on tema lahendada ka varustusküsimused.

Ommeldakse kõike, välja arvatud klassikaline meeste üllikond. Töököda on lahti tööpäevadel kaheksast viieni. Tellijaid on juba praegu palju, ja kuna õmblejaid üks — Anne Traksmaa — siis võimalus kiirtööks praegu puudub.

Sellest hoolimata, või nimelt sellepärast, kiirustage oma tellimustega.

Simuna 8-kl. kooli lõpetajate rõivad on õmmelnud Anne Traksmaa.

★ ★ ★

Väike-Maarja kolhoosi ametiühingu komitee ootab 30. juunil sanatooriumi ja puhkekodu tuusikute avaldusi 1989. aastaks. Sanatooriumi tuusiku avaldusega peab olema kaasas arstitõend.

TÄNUAVALDUS

Suur tänu Triigi kolhoosile ja isiklikult peaaegronoom Ahti Kaskemaale, kes aitasid meid kartuli mahapanekul.

Väike-Maarja kolhoosi pinnal asuv
projekteerijate kartulikooperatiiv

VABANDAME

«Teataja» toimetuse vabandab meie lugejate ees ajalehe mitteilmumise eest juunis ja juulis. Toimetus teeb kõik selleks, et «Teataja» hakkab regulaarselt ilmuma kord kuus alates käesoleva aasta septembrist.

XV VIRU MÄNGUD

Kahel nädalavahetusel, 28.—29. mail ja 4.—5. juunil, toimusid järjekordsed, arvult XV Viru mängud A-grupi majanditele ja ettevõtetele. Üldvõitjaks tuli Kadrina EPT, Väike-Maarja kolhoos saavutas oma viimaste aastate ühe parema, seitsmenda koha, majandite arvestuses oldi viiendad. Meie edukamad alad olid kutselavõistlus (I koht) ja perekonnavõistlus (III koht). Individuaalselt tulid Viru mängude võitjaks Mai Stets ja Toivo Sild.

Ühtlasi tahaksin kehakultuurikollektiivi nimel tänada kõiki meie majandi inimesi südi esinemise eest Viru mängudel.

REIN JAKOBSON

Väike-Maarja kolhoosi spordimetoodik

Ülevaate Viru mängude B ja C-grupi tulemustest anname lehe järgmises numbris.

Infoleht ilmub 1 kord kuus.
Maht 1 trükipoogen.
FRV. VIII 1988. Tell. nr. 1000. Tir. 2000.